

368.4

Տ-12

Մ. Լ. ՖԱԲՐԻԿԱՆՏ

ՀԻՄՆԱԿԱՆԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆՆ

ԸՍՏ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՈՐԵՆՔՆԵՐԻ

Թարգմ. Սմբատ Ա.

Յերևան—1925.

1 MAR 2010

368.4
5-12

Այս

Մ. Լ. ՖԱՐՐԻՎԱՆՏ

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒ-
ԹՅՈՒՆՆ ԸՍՏ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ
ՈՐԵՆՔՆԵՐԻ

Տպագր. Տրեստի Հարաքերիկաչի Բաժանմունք.

Թարգմ. Սմբատ Ա.

Յերևան—1925

15912-57

յերես

1. Խնչ եյին պահանջում բանվորները սոցիալական ապահովագրության ասպարիզում	3
2. Խնչպէս եր իրագործում այդ պահանջները ցարական կառավարությունը	4
3. Մենշեիկյան ապահովագրության որենքը	8
4. Հոկտեմբերն ու սոցիալական ապահովագրությունը	9
5. Սոցիալական ապահովագրությունից դեպի սոցիալական ապահովություն	11
6. «Հայրենիքի փրկիչները» ապահովագրական որենքները	13
7. Սոց.ապահովագրությունը կապիտալիստական յերկրներում	15
8. Սոցիալական ապահովագրությունը նոր տնտեսական պայմաններում	19
9. Ուրբէր են յենթարկվում սոցիալական ապահովագրությանը	21
10. Սոցիալական ապահովագրության միջոցները	22
11. Սոցիալական ապահովագրության մարմինները վարչությունը	24
12. Խնչ է տալիս բանվորությանը սոցիալական ապահովագրությունը	26
13. Ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստ	26
14. Մայրության ապահովագրությունը	27
15. Գործազրկության նպաստ	27
16. Հաշմանդամություն	31
17. Ապահովագրվածների բժշկական ոգնությունը	36
18. Յեզրամակում	42

1. Ի՞նչ է ՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԸ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՍՊԱՐԻԶՈՒՄ

Յերբ բանվոր դասակարգը ամրապնդվեց և կազմեց այնպիսի մի ուժ, վորին բուրժուազիան ստիպված յեղավ հաշվի առնել, բանվորությունը սկսեց պահանջներ դնել՝ անպայման իրականացնելու սոցիալական ապահովագրությունը. այսինքն, ապահովել բանվորներին, յերբ նա ժամանակավոր կամ մշտական անաշխատունակության և թե գործազրկության հետեանքով կորցնում է իր աշխատավարձը: Նույնպես և ընտանիքի կերակրողի մահվան դեպքում, ապահովել ընտանիքի անդամներին:

Բանվորները պահանջում եյին բոլոր վաճու աշխատանք կատարողների վերաբերմամբ տարածել սոցիալական ապահովագրություն և վոր սոցիալական ապահովագրության միջոցների համար վճարումներ կատարեն միմիայն գործատիւները—վորպեսզի անաշխատունակության և գործազրկության դեպքում ապահովագրական մարմինները բանվորներին վճարեն իրենց լրիվ աշխատավարձը: Յեւ վերջապես, բանվորները պահանջում եյին, վոր ապահովագրական մարմինների գործերի վարելը ամբողջովին գտնվի բանվորների ձեռքին և վոչ գործատիւների:

Ահա բանվոր դասակարգի ապահովագրական ծրարագրի հիմնական կետերը, վորոնց համար կռիվ եր մղում Ռուսաստանի պրոլետարիատը:

Այսպիսի ծրագրի համար մինչև այժմ կռիվ է

մղում Արևմտյան Յեվրոպայի և Ամերիկայի պրոլետարիատը, վորտեղ դեռ ևս իշխանության գլուխ են կանգնած կապիտալիստները:

2. ԻՆՉՊԵՍ ԵՐ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄ ՅԱՐԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆ ԸՅԴ ՊԸՀԱՆՋՆԵՐԸ

Յերբ 1904—1905 թ. Ռուսաստանի բանվոր դասակարգը ալիկոծվեց, յերբ բանվորական շարժման ալիքները սպառնացին խորտակել ցարական դահն ու նրա հետ կալվածատերերի ու կապիտալիստների իշխանությունը, ցարական նախարարները վորպեսպի բանվորներին հանգստացնեն, համոզում էյին, վոր իսկապես անհրաժեշտ է իրականացնել բանվորների պահանջները սոցիալական ապահովագրության ասպարիզում:

Բայց հենց վոր ցարական կառավարությանը հաջողվեց քայքայել բանվոր դասակարգի կազմակերպությունը, հաջողվեց դուրս քաշել բանվորության միջից ամենահեղափոխական ու պրոլետարական կուլի համար համառ կերպով կանգնած բանվորներին, նրանք դադարեցին սոցիալական ապահովագրության մասին խոսելուց:

«Բանվոր դասակարգը կործանվեց, նա այլևս մեզ համար սարսափելի չէ. ինչո՞ւ համար այլևս մտածել նրա ապահովագրության մասին. կհիվանդանա, թե վտաքը կկոտրվի, կամ կմեռնի բանվորը, մենք ուրիշ հարյուրավորները կգտնենք դրանց փոխարեն»:

Այսպես էյին մտածում ցարական նախարարները: Յեվ ապահովագրական դրամարկդների փոխարեն, նրանք շարունակեցին կառուցել բանտեր, կանգնե-

ցնել կախաղաններ՝ բանվոր դասակարգի պաշտպանների համար:

Վերջապես բանվոր դասակարգը սթափվեց այդ ուժեղ հարվածներից:

Նորից ալիկոծվեց ծով բանվորությունը, գործադուլները, վորպես հեղափոխության փոթորիկի ահարկու նախագուշակ, ծավալվեցին ամբողջ Ռուսաստանում:

Նորից հուզվեցին ցարի ծառաները և 1912 թվի հունիսի 23-ին կալվածատերերի պետական դուժման (Ռուսաստանի պարլամենտը) բանվորներին հանգրստացնելու համար որենք հրատարակեց, վորով առաջին անգամ Ռուսաստանում մտցվեց սոցիալական ապահովագրություն:

Ինչպես և ցարական պարլամենտի որենքից ըստ պասելի յեր, սա մի զիջողություն էր, վոր արվեց բանվորական հեղափոխության շարժման գրոհից ըստիպված, ուստի չիրականացրեց պրոլետարիատի պահանջած սոցիալական ապահովագրությունը:

Ցարական այս որենքը տարածվեց միայն յերկուսից մինչև յերկու և կես միլիոն գործարանային բանվորների վրա, իսկ մյուսները՝ տասնեմեկ ու կես միլիոն վարձու բանվորներն ու ծառայողները, հիվանդությունների, հաշմանդամության և այլ դեպքերում ֆնացին առանց վորեւե ոգնության:

Ցարական սոցիալական ապահովագրությունը տարածվում էր միայն այն ձեռնարկությունների վրա, վորտեղ բանվորների թիվը 20 հոգուց պակաս չէր—յեթե գործարանը աշխատում էր շոգեշարժ ուժով (շոգիով կամ ելեկտրականությամբ), իսկ յեթե մեքենաշարժ ուժ չկար գործարանում, բանվորների թիվը պետք է լիներ 30-ից վոչ պակաս:

Կնշանակի, յեթե դու աշխատում ես այնպիսի ձեռնարկության մեջ, վորտեղ կա մեքենաշարժ ուժ, և այնտեղ 16 կամ 18 բանվոր և աշխատում, յեթե դու հիվանդանաս, քեզ դուրս կշարտեն փողոց—բազմաբերան, ընտանիքդ թողնելով քաղցի ու կարիքի մեջ:

Փոքր ձեռնարկությունների բանվորները դուրս ելին մնացել սոցիալական ապահովագրությունից:

Սոցիալական ապահովագրությունը բոլորովին չէր տարածվում գյուղատնտեսական ձեռնարկությունների ու յերկաթուղային բանվորների, տնային ծառաների և առևտրա-արդյունաբերական հիմնարկներում ծառայողների վրա:

Ապահովագրական մարմինների միջոցները կազմում էին այն գումարները, վորոնք մուծում էին, թե բանվորները և թե գործատերերը:

Ինչպես և սպասելի յեր, ցարական որենսդիրը գլխավոր ծանրությունը դրել էր իրենց, ապահովագրվածների վրա. ապահովագրական մուծումների $\frac{3}{5}$ մասն ընկնում էր բանվորների վզին և միայն $\frac{2}{5}$ -ը՝ գործատերերի վրա: Այսպիսով բանվորի աշխատավարձը բնական կերպով կրճատվում էր, վորով բանվորի համար մի նոր ցավ ևս ավելացավ:

Դրամարկները բանվորներին ապահովում էին շատ անկանոն. հիվանդության դեպքում ամուրիներին նպաստ տրվում էր աշխատավարձի $\frac{1}{4}$ -ից մինչև $\frac{1}{2}$ -ը, իսկ ընտանիքավորներին $\frac{2}{3}$ -ից վոչ ավել. նույնքան էլ տրվում էր հզի կանանց, յերկու շաբաթվա համար մինչև ծնունդ և յերկու շաբաթվա յե՛լ՝ ծննդից հետո:

Հիվանդության համար նպաստ տրվում էր մինչև 26 շաբաթվա համար, իսկ դրանից հետո հիվանդը թողնվում էր բազմաբերան:

Ինչ վերաբերվում է բժշկական ոգնությանը, խոսել անգամ չարժե, վարովհետև բանվորներն ավելի շուտ գերադասում էին իրենց վերջին կոպեկը ծախսել՝ դիմելով մասնավոր բժշկի:

Բացի այդ, ցարական որենսդրությամբ ապահովագրական մարմինների, հիվանդանոցային գանձարկոհների, նահանգական ատյանների և գլխավոր ապահովագրական խորհրդի գործերի վարելը փաստորեն հանձնված էր չինովնիկների ու վարձող գործատերերի ձեռքը, վորոնք միշտ էլ վարվում էին համաձայն իրենց կամքի:

Նահանգական ապահովագրական ատյանում և խորհրդում գլխավոր դեր էին կատարում այնպիսի մարդիկ, վորոնք բանվորական շահերի բացարձակ թշնամիներն էին:

Այսպես որինակ, նահանգական ապահովագրական ատյանը, վոր խոշոր իրավունքներ ուներ ապահովագրական գործում, կազմված էր՝

1. Նահանգապետից (ինքն էլ ատյանի նախագահըն էր),
2. վոեյ-նահանգապետից,
3. յերկու գործարանային տեսուչներից,
4. մեկ չինովնիկից—նշանակված արտաքին գործոց նախարարի կողմից,
5. արքունի գանձարանի (казенная палата) կառավարչից,
6. բուժական տեսչից,
7. նահանգական գեմսովոյի 2 ներկայացուցիչներից (գլխավորապես աղավաղաններ),
8. քաղաքային խորհրդի մեկ ներկայացուցչից,
- 9) յերկու ներկայացուցիչ գործատերերից և
10. յերկու ներկայացուցիչ բանվորներից:

3. ՄԵՆՇԵՎԻԿՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎԳՐԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔԸ

Փետրվարյան հեղափոխությունը շատ քիչ բանով բարեկամեց բանվորների սոցիալական ապահովագրությունը. մենշևիկներն ու եսերներն իշխանության գլուխ անցնելով՝ վորոշեցին բոլոր աշխատանքները կիսել կապիտալիստների և կալվածատերերի հետ միասին:

«Հեղափոխական» մենշևիկներն և եսերներն կողքին կառավարության մեջ բազմել ելին մեզ հայտնի Գուչկովները, Միլյուկովները, Կիշկիններն ու Բուրիշկինները, վորոնք կազմակերպված կապիտալիստների ներկայացուցիչներն էին հանդիսանում:

Այսպիսի պայմաններում բանվորներն իրենց ապահովագրական ծրագրի իրագործման մասին յերազել անգամ չեյին կարող:

Սկսվեց համաձայնողական քաղաքականությունը, այսինքն «վոչխարներն ել լինեն վողջ-գայլերն ել կուշտ» և՛ բանվորների առաջ մի բան նետեն, և՛ կապիտալիստներին «բեղամաղ չանեն»:

Ճիշտ այս նպատակներին եր հետևում ժամանակավոր կառավարության 1917 թ. հունիսի 25-ին հրատարակած որենքը՝ «բանվորների ապահովագրության մասին, հիվանդության դեպքում»:

Անշտան թվով ավելացավ ապահովագրվածների քանակը. իսկ ապահովագրական մուծումները կատարվում էին նախկին ձևով՝ վոչ միայն վարձող գործատերերն էյին այդ վճարումները մտցնում, այլ և ապահովագրվածներն, մի տարբերությամբ միայն, վոր ժամանակավոր կառավարության որենքով յերկու կողմերն ել (թե ապահովագրվածները և թե գործատերերը), վճարումները կատարում էյին հավասար:

Նախկին ձևով գանձարկղներն իրավունք չունեյին ժամանակավոր անաշխատունակության համար ապահովագրվածների ուժիկի ^{2/3} մասից ավելի նպաստ բաց թողնել:

Ինչ վերաբերվում ապահովագրական մարմինները վարելուն, ճիշտ ե, վոր այստեղ ևս արված եր մի քայլ այս հաշվով՝ «ինչքան մեզ—այնքան ձեզ»: Թեպետ և գործատերերը հիվանդանոցային գանձարկղների վարչության մեջ չեյին մասնակցում, բայց դրա փոխարեն նրանք հիվանդանոցային գանձարկղների վերստուգիչ հանձնաժողովներում ունեյին իրենց ներկայացուցիչները, նույնը և ապահովագրական ատյաններում ու խորհրդում:

4. ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՆ ՈՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.

Հոկտեմբերյան հեղափոխության շնորհիվ միայն իշխանությունն անցնելով աշխատավորության ձեռքը, հնարավոր յեղավ իրականացնել բանվորական ապահովագրական ծրագիրը:

Յեվ նա իրագործվեց:

Խորհրդային կառավարությունը հրատարակեց սոցիալական ապահովագրության վերաբերյալ մի շարք որենքներ, վորով Ռուսաստանը ապահովագրական խնդրում բռնեց առաջին տեղը:

Խորհրդային իշխանության բռնած ուղին տարբերվում ե կերենակու համաձայնողական կառավարությունից նրանով, վոր Խորհրդային իշխանությունը սոցիալական ապահովագրությունն իրագործեց վոչ քե խոսով, այլ գործով:

Ռուսաստանում սկիզբ դրվեց գործադրկության վերաբերյալ ապահովագրությունը:

Յեթե Արեւմտյան Յեւրոպայում հիվանդության վերաբերյալ ապահովագրությունը գոյութիւն ունի շատ վաղուց (Գերմանիայում 1883 թվից, Ավստրիայում—1888 թ., Վենգրիայում—1891 թ., Նորվեգիայում—1909 թ., Սերբիայում—1910 թ., Անգլիայում—1911 թ. և այլն), նույնը չի կարելի ասել գործադրկության ապահովագրության մասին:

Չնայած բոլոր յերկրներում, մասնավորապէս պատերազմից հետո, նկատելի չե խոշոր անգործութիւն. մենք չենք տեսնում, վոր բուրժուական յերկրները լուրջ միջոցներ ձեռք առնեն գործադրկության դեմ:

Յեւ իհարկե, միամտութիւն կլինեք սպասել նըբանցից կարուկ միջոցներ:

Բուրժուական պետւթյունները չեն կարող լուրջ կերպով պայքարել անգործութեան դեմ այն հասարակ պատճառով, վոր այս հանգամանքը ծառայում է կապիտալիստների ձեռքին վորպէս գեեք, բանվորների աշխատատեղի պակասեցնելու համար:

Վորքան գործադրկների քանակը մեծ լինի, այնքան ետեմ է վարձատրւում բանվորների աշխատանքը:

Միայն խորհրդային իշխանութիւնն է, վոր իր առաջացման սկզբից լուրջ կերպով զբաղվել է գործադրկների ոգնութեան խնդրով. 1917 թ. դեկտեմբերի 11-ին հրատարակելով առաջին «Կանոնադրութիւն գործադրկների ապահովագրութեան մասին»:

Շուտով, գործադրկութեան ապահովագրութիւն մտցնելուց հետո, Համառուսական Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն հրատարակեց հիվանդութեան առթիւ ապահովագրութեան դեկրետ:

Բոլոր վարձու աշխատողների վրա այսպիսի ապահովագրութիւն տարածելով, խորհրդային իշխանութիւնն ազատեց ապահովագրւածներին վճարումներ մտցնելուց և գանձարկիների գործերի վարելն եւ ամբողջովին բանվորների ձեռքը տալով, վերապահեց գանձարկիներին լայն իրավունքներ բժշկական ոգնութեան ասպարիզում և ապահովագրւածներին նըպաստ բաց թողնելու խնդրում:

Սոցիալական ապահովագրութեան այս բոլոր բարեփոխութիւններով չբավականացավ խորհրդային իշխանութիւնը:

5. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԳԵՒ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹՅՈՒՆ

խորհրդային իշխանութիւնն ամբապնդվելով, գործարանատերերից խեց գործարանները, կալվածատերերից եւ հողը և տվաւ աշխատավորութեան ձեռքը:

Ամբողջ աշխատավորական հանրապետութեան տերերը բանվորներն ու գյուղացիներն էյին: Նրանք անողոք կռիւ հայտարարեցին նրանց դեմ, ովքեր վորձում էյին առանց աշխատանք թափելու ապրել աշխատավորութեան հաշվին:

Ընդհակառակը, յեթե բանվորն այս կամ այն պատճառով դուրս եր մնում աշխատավորութեան շարքերից, Բանվորա-Գյուղացիական Հանրապետութիւնը հենց այդ վայրկյանից ցույց եր տալիս նրան հարկ յեղած հոգացողութիւնը:

1918 թ. հոկտեմբերի 31-ին խորհրդային իշխանութիւնը հրատարակեց «Աշխատավորութեան սոցիալական ապահովութեան որենք», վորով մտցվեց բոլոր տեսակի ապահովութիւն (ժամանակավոր անաշ-

խատուենակության, գործադրկության, հաշմանդամության, վորբության, այլիների վերաբերմամբ և այլն), վորով վոչ միայն ապահովվում եյին վարձու բանվորները, այլ և ուրիշի աշխատանքը չհանադործող տնայնագործներն ու արհեստավորները:

Սոցիալական ապահովության միջոցները վոչ թե ապահովագրական մոեծումներն եյին կազմում, այլ պետությունն ինք եր այդ նպատակով բաց թողնում հատուկ գումարներ:

Դա բացատրվում ե շատ հասարակ կերպով. յերբ յերկրի արդյունաբերությունը գտնվում ե իր, պետության ձեռքում և վոչ մասնավոր անհատների, պետությունն ինքն ել վճարումներ ե կատարում, ուստի և ապահովագրական մոեծումներ կատարելն ավելորդ համարվեց, թե չե դուրս կգար, վոր պետական միջոցները մի գրպանից մյուս գրպանն են մտցվում (պետական արդյունաբերությունից—պետական ապահովության):

Սոցիալական ապահովության կիրառումը թողնված եր յենթաբաժինների ու աշխատանքի պաշտպանության վրա:

Յերբ պետությունը աշխատավորության ապահովության գործը վերցրեց իր վրա, բանվոր դասակարգի կեղծ բարեկամներն աշխատեցին ոգտազործել այս հանգամանքն իրենց ադիտացիոն նպատակների համար, բայց նրանց այդ բանը չհաջողվեց:—Տեսեք, —ասում եյին նրանք, բոլշեիկներն այս կարևոր գործը հանձնեցին պետությանը:

—Յեվ լավ ել արին,—պատասխանեցին գիտակից բանվորները,—վորովհետև պետությունը մենք ինքներս ենք.

6. „ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՓՐԿԻՉՆԵՐԻ“ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՈՐԵՆՔՆԵՐԸ

Խորհրդային իշխանության թշնամիները՝ Կոլչակը, Դենիկինը և ուրիշները Ռուսաստանի բանվորներին ու զուգացիներին խոստացան «վոսկի սարեր»:

Ի՞նչ եյին խոստանում բանվոր դասակարգին այդ «հայրենիքի ու ժողովրդի փրկիչները» սոցիալական ապահովագրության ասպարիզում:

Վերցնենք, որինակ, թեկուզ Կոլչակի՝ «Համայն Ռուսիայի կառավարչի» որենքը, վոր յերազում եր հեռավոր ու ցուրտ Սիբիրից իր մայրաքաղաքը տեղափոխել Ռուսաստանի սիրտը՝ Մոսկվան:

Ի՞նչպիսի ապահովագրական ծրագիր անցկացրեց նա իր «փրկարար սվիններով»:

Կոլչակյան կառավարության աշխատանքի նախարար, նախկին մենշևիկ Շումովսկին 1919 թ. հունվարի 8-ին Սիբիրում հրատարակեց հիվանդության վերաբերյալ սոցիալ. ապահովագրության որենք:

Այդ որենքով ապահովագրվածների թիվը բավականին պակասեց, վորովհետև մեծ քանակությամբ բանվորներ ապահովագրության չյենթարկվեցին: Բանվորները նորից ստիպված յեղան իրենց աղքատիկ աշխատավարձից վորոշ մաս հատկացնել սոցիալական ապահովագրությանը: Ապահովագրական մարմինների գործերի վարելը փաստորեն նորից անցավ վաճող գործատերերի ու չինովնիկների ձեռքը:

Այսպես, ապահովագրական առյանը կազմված եր՝

1. Նահանգական կառավարչից (նախագահ),

2. Աշխատանքի տեսչից,

3. Գործարանային ավագ տեսչից,

4. Շրջանային ճարտարապետից,

5. Պետական կոնսուլի ներկայացուցչից,
 6. Բուժական տեսչից,
 7. Նահանգական զեմստովոյի 2 ներկայացուցիչներից,
 8. Քաղաքային խորհրդի մեկ ներկայացուցչից,
 9. Յերկու ներկայացուցիչներ վարձող գործատերերի կոմիտեից և
 10. Յերկու ներկայացուցիչ եւ բանվորներից:
- Այսպիսով Կոլչակյան կառավարութեան և «սոցիալիստ» նախարար Շամուկսկու որենքով, ապահովագրական ատյանը տարրերովում եր ցարականից ներանով միայն, վոր... վերջինում յերկու չինովնիկ ավել եր բազմած:

Այս եր բոլորը:

Ցարական 13 վոչ պրոլետարական ձայների փոխարեն, փրկիչների ապահովագրական ատյանում կային Կոլչակյան 11 վոչ պրոլետարական ձայներ, վորոնք խեղդում էին մնացած յերկու բանվորական ներկայացուցիչների ձայները:

«Փրկիչների» սոցիալական ապահովագրութեանը բնորոշելու համար, ցույց տանք հետևյալը. Տոմսում տեղի ունեցավ գանձարկղների ներկայացուցիչների համագումար, վորը ծանոթանալով սոցիալական ապահովագրական որենքի նախագծի ու ընդհանուր կանոնադրութեան հետ, բանաձև հանեց: Սրանով համագումարը չնայած իր թշնամական վերաբերմունքին դեպի բոլշևիկները՝ ընդունեց, վոր խորհրդային իշխանութեան խորտակումով սոցիալական ապահովագրութեան գործը նորից վատացավ և վոր՝ «Յեթե ներկայումս աշխատավոր դասակարգը ձգտում է ձեռք բերել լրիվ սոցիալական ապահովագրութուն, պետք է հետ

մղի անամոթ բուրժուազիայի ճնշումը, վոր բացորոշ կանգնած է ուսկցիայի դրոշի տակ»:

Ուստի՝

«Միբրերի հիվանդանոցային դանձարկղների առաջին համագումարը, մասնակցութեամբ Ուրալի հիվանդանոցային դանձարկղների ներկայացուցիչների և սահմանադիր ժողովի յերկրային կոմիտեի անդամներին — վորոշեց՝

ա) ամենավճռական կերպով բողոքել բոլոր սահմանափակումների ու չարամտութեանների դեմ, վորով ձգտում են սոցիալական ապահովագրութեան ասպարիկում բանվոր դասակարգի ձեռք բերած բոլոր նվաճումները խորտակել. — վորտեղից եւ վոր նրանք դուրս յեկած լինին»:

Իհարկե, այս «թղթի» բողոքը թղթի վրա եւ մնաց. կազմակերպւած բուրժուազիան «փրկել հայրենիքը բոլշևիկներէ» լողունգի տակ՝ շարունակեց խափանել բանվոր դասակարգի հիմնական նվաճումները:

Միայն բանվորներն ու գյուղացիներն իրենց կարող կամքով մաքրելով այդ փրկիչներից ամբողջ Ս. Խ. Հ. Միութեան տերրիտորիան, ապահովագրական գործին ապահանցող վտանգի առաջն առան:

Ահա սոցիալական ապահովագրութեան պատմութեան մի եջ, վոր ամեն մի բանվոր պետք է հիշի:

7. ՍՈՑԻԱԼԻԿԱՆ ԸՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՖԵՐԿՐՆԵՐՈՒՄ

Թույլ տուր, ընթերցող, քեզ հետ մի փոքրիկ «ճանապարհորդութուն» կատարել դեպի կապիտալիստական յերկրները. արժե, թեկուզ աչքի տակով տեսնել, ի՞նչ է կատարվում այնտեղ բանվորների սոցիալական ապահովագրութեան ասպարիկում:

Նախ դիտենք մեր հարևան Գերմանիային. ճիշտ է, այստեղ է, վոր առաջին անգամ սկիզբ է առել սոցիալական ապահովագրությունը, բայց նա այդ ուղղությամբ շատ է հետ մնացել մեզնից, վորովհետև այնտեղ դեռ ևս թագավորում են կապիտալիստները:

Գերմանիայում ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստ տրվում է միայն հիվանդության 4-րդ որից սկսած, այն ել վոչ թե լրիվ աշխատավարձի հաշվով, այլ նրա $\frac{1}{2}$ -ից— $\frac{3}{4}$ -ի չափով:

Վարձողը ապահովագրական գարձարկղին վճարում է ապահովագրական մուծման միայն $\frac{1}{3}$ մասը. մնացած $\frac{2}{3}$ մասը մուծում է ինքը՝ ապահովագրվածը: Հիվանդանոցային գանձարկղների վարչության մեջ վարձողները նույնպես ունին իրենց ներկայացուցիչները:

Գերմանիայի մայրաքաղաքում՝ Բերլինում գործազրկության նպաստ տրվում է միջին աշխատավարձի հաշվով $\frac{1}{5}$ -ից մինչև $\frac{1}{6}$ մասը:

Այս ել ձրի չի տրվում, վորովհետև 1924 թ. հունվարի 28-ի դեկրետի հիման վրա, նպաստ ստացող գործազուրկները պարտավոր են շաբաթական 16 ժամ ձրիապես հասարակական բնույթ կրող աշխատանքներ կատարել:

Ավստրիայում ապահովագրվածը վճարում է ապահովագրական մուծումների $\frac{2}{3}$ մասը, իսկ գործատերը միայն $\frac{1}{3}$ մասը ժամանակավոր անաշխատունակության նպաստ տրվում է որական միջին աշխատավարձի 80⁰/0-ը:

Նույն չափով նպաստ է տրվում հղիության ու ծննդաբերության համար, 6 շաբաթ տևողությամբ սկզբից և 6 շաբաթ տևողությամբ ծննդից հետո:

Գործատերերը քաղաքային գանձարկղների նա-

խագահության մեջ ունեն $\frac{1}{3}$ ձայն, իսկ գյուղատնտեսական գանձարկղներում՝ $\frac{2}{5}$ ձայն:

Ֆրանսիայում մինչև այժմ կապիտալիստները խոչընդոտ են հանդիսանում սոցիալական ապահովագրության պարտադիր դարձնելուն, մի շարք պատըրվակներ առաջ բերելով, յերբ պարլամենտի զանազան հանձնաժողովներում այդ հարցը քննության է առնվում:

Առայժմ բանվորների «ապահովության» գործը տանում են կամավոր ապահովագրական կազմակերպությունները, վորտեղ մուծումներ կատարում են միայն իրենք, բանվորները: Այդ պատճառով պրոլետարիատի խոշոր մասը, շնորհիվ չնչին աշխատավարձի, զրկված է իր դեմոկրատիկ հայրենիքի այդ բարիքներից: Հետևապես, ժամանակավոր անաշխատունակության, հաշմանդամության կամ նման դեպքերում, բանվորը մնում է բոլորովին առանց ապահովության:

Իսպիայում ժամանակավոր անաշխատունակության, գործազրկության, վորբացման, այրիացման և այլ դեպքերում, պարտադիր սոցիալական ապահովագրություն բոլորովին գոյություն չունի:

Վերջերս մտածված է միայն հաշմանդամության ու ծերության վերաբերյալ պարտադիր ապահովագրություն, վորի միջոցները կազմում են ապահովագրվածների ու վարձողների մուծումները, հավասար կերպով:

Հաշմանդամության համար նպաստ կարող են ստանալ միայն նրանք, վորոնք արդեն կասարել են 122 օաբարվա միջոցներ:

Մտցված է նույնպես պարտադիր ապահովագրություն մայրության և վերաբերյալ, վորի համար

ապահովագրվածն ինքն ել պետք է մուծումներ կատարի գանձարկղին: Այս նպաստը տրվում է միանվազ 100 լիւրայի չափ (մոտ 9 ու.): Գանձարկղների գործերը վարում են իրենք, վարձողներն ու չինովնիկները: Նույնիսկ ապահովագրվածների «ներկայացուցիչներին» ընտրում են հողագործութեան, առևտրի կամ արդյունաբերութեան նախարարները:

Ամերիկայում մինչև հիմա բանվորների համար չկա պարտադիր ապահովագրութեան, վորոնք ստիպված են իրենք կազմակերպելու կամավոր ապահովագրութեան, հարկավոր դեպքում առանց ոգնութեան չէալու համար. և այս բոլորը գլխավորապես իրենց հաշվին:

Անգլիայում ապահովագրական մուծումները կատարում են վարձողները, պետութեանն ու բանվորները: Մուծումներից ազատ են միայն այն աշխատավորները, վորոնք որական յերեք շիլլինգից պակաս աշխատավարձ են ստանում: (այսինքն՝ 1ր. 50կ. քիչ):

Ժամանակավոր անաշխատունակութեան համար նպաստ տրվում է հիվանդութեան 4-րդ որից հաշված. նպաստի չափը, անկախ աշխատավարձից, տղամարդկանց համար սահմանված է ամսական 30 ուոլը, իսկ կանանց՝ 24 ուոլը:

Այս նպաստը ստանալու համար պետք է ունենալ «ապահովագրական ստաժ», այսինքն՝ պետք է վճարած լինեն 26 շաբաթվա մուծումներ:

Հղիութեան նպաստ տրվում է մոտ 20 ուոլը (40 շիլլինգ), իսկ փաստորեն հիվանդ պառկած որերի համար տրվում է հիվանդութեան նպաստի չափով:

Ապահովագրական կոմիտեների կազմի մեջ մըտնում են նաև կապիտալիստների և բժիշկների ներկայացուցիչները (զրաֆներ-ազնվականներ):

Գործազրկութեան դեպքում նպաստ ստանում է նա, ով արդեն 12 շաբաթվա մուծումներ է մտցրել:

Յեթե գործադուլին մասնակցելու հետևանքով են աշխատանքից զրկվել, աշխատիչները բոլորովին զրկվում են նպաստ ստանալու իրավունքից, իսկ խեղճութեան (սախատութեան, ջարդվածքների) համար նըպաստ ստանալը կախված է մի շարք դժվարութիւնների հետ (պետք է դիմել դատարանին և այլն):

8. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԸՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆՈՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅ- ՄԱՆՆԵՐՈՒՄ

Ամերիկայում և Յեվրոպայի և վոչ մի բուրժուական յերկում բանվորների սոցիալական ապահովագրութեան հիմնական պահանջները չեն բավարարված:

Այժմ տեսնենք Խորհրդային իշխանութեան որինքները համապատասխանում են բանվոր դասակարգի պահանջներին, թե վոչ:

Ինչպես հայտնի յե, մեզ մոտ հիմա տնտեսական նոր քաղաքականութեան է տարվում, վոր կարճատև կերպով կոչվում է «նեպ»:

Թե ինչից առաջացավ նեպը, ի հարկե այդ մասին ամեն մի բանվոր գիտե. մեզ շրջապատել եյին համաշխարհային զիշտիչները, վորոնք ցանկանում եյին խեղդել մեր հեղափոխական բանվորների ու գյուղացիների ջանքերով ստեղծված հանրապետութեանը. այդ արտաքին թշնամիներին ոգնում եյին մեր նեքքին թշնամիները՝ Կոլչակը, Դենիկինը, Յուգենիչը և ուրիշները:

Ստեղծված ռազմական ճակատների հետևանքով

մեր Հանրապետութիւնը բաժանվել եր առաջնին մասերի և այս հանգամանքն անդրադառնում եր մեր տնտեսութեան ու արդիւնաբերութեան վրա:

Շրջապատված լինելով զինվորական պայմաններով, մենք հնարավորութիւն չունեցինք բանվորագյուղացիական հանրապետութեան համար անհրաժեշտ մթերքներ ձեռք բերելու մասին մտածել և բավականանում եյինք գործադրելով պահեստի պաշարը:

Այժմ, յերբ վերջացավ պատերազմը, խորհրդային իշխանութիւնը հնարավորութիւն ունի կանոնավորելու իր տնտեսութիւնը:

Ուստի, անհրաժեշտ համարվեց զլիսավոր ուշադրութիւնը դարձնել խոշոր գործարանների, յերկաթուղու ու ծովային հաղորդակցութեան վրա:

Դրա համար այս տնտեսութիւնները խորհրդային իշխանութիւնը պահեց իր ձեռքում, իսկ փոքր ձեռնարկութիւնները կապալով տվավ մասնավոր մարդկանց: Այսպիսով շատերը հնարավորութիւն ստացան բաց անելու մասնավոր առևտրական ձեռնարկութիւններ:

«Դուք այլ ևս մեզ համար վտանգավոր չեք» — ասում եյին նեպականներին բանվորներն ու գյուղացիները. — ցանկանում եք մեր պրոլետարական հրակողութեան տակ աշխատել և մեր աշխատավորական Հանրապետութեան համար ստեղծել նոր արժեքներ խնդրեմ, աշխատեցեք»:

Այսպիսով նորից առաջացան մասնավոր տերեր, վորոնք ձեռքն անցան խորհրդային մի շարք ձեռնարկութիւններ:

Ստեղծված պայմանների հետևանքով սոցիալական ապահովութիւնը, վոր պետութեան հաշվին եր

կառարվում, փոխվեց սոցիալական ապահովագրութեան՝ աշխատանքն ոգտագործողների հաշվին:

Բայց և այնպես, այս նոր տնտեսական պայմաններում ել սոցիալական ապահովագրութեան վերաբերյալ բոլոր որենքները լիովին համապատասխանում են բանվոր դասակարգի պահանջներին:

Դեռ 3 տարի առաջ, 1921 թ. նոյեմբերի 15-ին ժողովրդական կոմիսարների խորհուրդը հրատարակեց գեկրետ, վորով ՍՍՀ Միութեան մեջ անցկացվեց սոցիալական ապահովագրութիւն: Այս յերեք տարվա ընթացքում հրատարակվեցին սոցիալական ապահովագրութեան վերաբերյալ մի շարք նոր ու լրացուցիչ գեկրետներ ու բացադրութիւններ: Բայց այն ուղին, վոր նպատակադրել եր խորհրդային իշխանութիւնը 1921 թ. գեկրետով, անշեղ կերպով տարվում և մինչև այժմ:

9. ՈՎՔԵՐ ԵՆ ՑԵՆԹԱՐԿՎՈՒՄ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆԸ

Ներկա որենքների համաձայն սոցիալական ապահովագրութեանը յենթարկվում են բոլոր նրանք, վորոնք վարձու աշխատանք են կատարում պետական, հասարակական, կապալով տրված ու մասնավոր ձեռնարկութիւններում, կոոպերատիվներում, հիմնականութիւններում ու տնտեսութիւններում:

Ինչպես տեսնում ենք, խորհրդային իշխանութեան մեջ չկան խորթ ու հարադատ տարեր, ինչպես այդ ցարի ու ժամանակավոր կառավարութեան ժամանակ եր, յերբ անաշխատունակութեան դեպքերում միլիոնավոր աշխատավորներ մնում եյին առանց վորեկ ապահովութեան:

Այժմ բոլոր վարձու աշխատանք կատարողները համոզված են, վոր յեթե այս կամ այն պատճառով մնում են առանց աշխատանքի, խորհրդային ապահովագրությունն իսկույն իրենց ոգնության կհասնի:

Ներկայումս ՀՍՍ Միության մեջ ապահովագրվածներն թիվը հասնում է մոտ 6 միլիոնի:

Այս թիվը հետզհետե աճում է, վորովհետև ապահովագրական գանձարկներն արդեն կազմակերպվել ու իրենց աշխատանքները սկսել են տարածել խորհրդային Միության ամենախուլ անկյուններումն անգամ:

Վերջին ժամանակներն արդեն ապահովագրական գանձարկները սկսել են անհրաժեշտ ուղղորթյունը դարձնել նաև գյուղի վրա, ապահովագրելով մեծ քանակությամբ բառարակներին, վորոնք մինչև խորհրդային իշխանությունն ապրում էին ծանր պայմաններում, զուրկ վորեկ ոգնությունից:

10. ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ԲՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Վճրակից են վերցնում ապահովագրական մարմիններն իրենց անհրաժեշտ միջոցները, գումարները:

Այդ միջոցները կազմում են այն ապահովագրական մուծումները, վոր մտցնում են միմիայն վարձող գործատերերը, իսկ բանվորները բոլորովին ազատ են դրամական մուծումների կասառիլուց:

Բացի այդ որեւքի մեջ պարզ ասված է, վոր գործատերն իրավունք չունի բանվորի աշխատավարձից դուրս գալու այն գումարը, վոր նա բանվորի համար մտցնում է ապահովագրական գանձարկը:

Այս բացառությունը շատ կարևոր է, վորպես-

զի գործատերերից շատերը հնարավորություն չունենան ոգտագործել անգիտակից բանվորներին, կտրելով նրանց աշխատավարձը:

Վարձողն այդ մուծումները մտցնում է այն հաճվով, ինչ հաճվով, վոր իր ձեռնարկության մեջ աշխատանքը վտանգավոր է բանվորի համար:

Բոլոր ձեռնարկություններում ու հիմնարկություններում աշխատանքի վտանգավորությունը բաժանվում է 4 կարգի.

I	կարգի համար մտցնում են	16	0/0
II	»	»	» 18
III	»	»	» 20
IV	»	»	» 22

Սա այսպես ասած, նորմալ տարիֆն է:

Պետական հիմնարկներն ու ձեռնարկները վճարում են ավելի քիչ, այսինքն՝

1) Այն հիմնարկները, վորոնք տեղերի կամ տեղական միջոցներով են պահվում, մտցնում են 10 0/0:

2) Խորհուրդների գործկոմիներին պատկանող այն ձեռնարկությունները, վորոնց յեկամուտը 5000 ռ. ավել չէ, վճարում են 12 0/0:

Ներկայումս մուծումների տարիֆները վերաբանվում են. նկատի չեն առնվում ծանր արդյունաբերության և տրանսպորտի մուծումները պակասեցնել, վորովհետև մեր հանրապետության տնտեսության այդ յեղկու կարևոր ճյուղերը մեծ գումարներ մուծելու հնարավորություն չունեն:

Բայց և այնպես, այժմ էլ Ս. Խ. Հ. Միության մեջ սոցիալական ապահովագրության համար միջին հաշվով ծախսվում է բանվորների աշխատավարձի 14 0/0-ից վոչ պակաս:

Այս էլ քիչ 0/0 չէ:

Ս. Խ. Հ. Միությունը աշխատավորական հան-
քապետություն է,—ավելի լավ է ուրիշ բաներում
տնտեսել, քան թե բանվորից կտրել:

11. ԱՊԱՅՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՎԱ- ՐԵԼՐ.

Սոցիալական ապահովագրությունը յայն կեր-
պով տարածելու համար գոյություն ունեն այս մար-
մինները՝

1) Սոցիալական Ապահովագրության Կենտրո-
նական Վարչություն— կից Աշխտողկոմին, վոր վա-
րում է ամբողջ Խորհրդային Միության սոցիալական
ապահովության գործը (համառոտ կոչվում է Սոց-
կենտապվարչ):

2) Գլխացապ (գլխավոր սոց. ապահովագր.)—
կից աշխտողկոմատներին՝ Ռուսաստանի, Ուկրաինա-
յի, Բելոռուսիայի և Անդրկովկասի համար:

3) Յերկրացապ— Յերկրային սոց. ապահովագր.
վարչություն,—ինքնավար հանրապետությունների ու
շրջանների համար (Կիրգիզիստան, Թուրքեստան,
Բաշկիրիա, Ուբալ և այլն), Աշխտողկոմատներին կամ
նրանց լիազորություններին կից:

Գլխացապը հսկում է ուղղություն է տալիս իր
հանրապետական ապահովագրական մարմինների
աշխատանքներին: Յերկրացապը հետևում է իր յերկրի
ապահովագրական գանձարկղների աշխատանքներին

Այս մարմինների գլուխ են կանգնած այնպիսի
բնկերներ. վորոնք տանում են համերաշխ աշխատանք
—պրոֆմիությունների հսկողության տակ:

4) Նահանգական սոցապները ղեկավարում են
իրենց նահանգների սոց. ապահովագրության գործը:

Ներկայումս, յերբ արդեն գանձարկղները կազ-
մակերպված ու կանոնավոր աշխատանք են տանում,
նահանգական սոցապ. կազմակերպություններն առ-
տիճանաբար վերացվում են, սրանց աշխատանքը
թողնելով նահանգական գանձարկղներին. սա անհրա-
ժեշտ է թե զբամական միջոցներն և ուժերը տնտե-
սելու և թե ապահովագրական աշխատանքները լայն
կերպով մասսաներին մոտեցնելու համար:

5) Տեղերում՝ գավառներում և քաղաքներում
գոյություն ունեն ապահովագրական գանձարկղներ,
վորոնց կոմիտեներն ընտրվում են պրոֆկազմակեր-
պությունների կոնֆերանսներում:

6) Վերջապես, գանձարկղներից հեռու գտնվող
վայրերում կան ապահովագրական բաժանմունքներ
կամ գանձարկղների լիազորներ:

Տրանսպորտի— յերկաթուղային, թե ծովային
փոխադրության բանվորներն ունեն իրենց համար
հատուկ գանձարկղներ:

Ահա ապահովագրական մարմինների այն կազ-
մակերպությունը, վոր գոյություն ունի ներկայումս
Խորհրդային Միության մեջ:

Ինչպես փոքր բջիջները (ապահովագր. գանձ-
արկղները), նույնպես և «բարձր» մարմինները, աշ-
խատում են պրոֆմիությունների հետ սերտ կապակ-
ցրված:

Մի խոսքով, ապահովագրական մարմինների վը-
րա բանվոր մասսաների ունեցած հսկողությունն ա-
պահովված է կրկնակի կերպով իշխանության մար-
մինների միջոցով, վորտեղ իրենք, բանվորներն են
մասնակցում, և պրոֆմիությունների միջոցով, վորոնք
կապ են ստեծում վարձու բանվորների ու ծառայող-
ների լայն շրջանների հետ:

Գործատեւերն արդէն տեղ չունեն ապահովագրական վարչութիւնների մեջ. նույնիսկ այդ մասին նրանք մտածել անգամ չեն կարող, վորովհետեւ՝

Խշխանութեան գլուխ եւ անցած պրոլետարիատը:

12. Ի՞նչ ե ՏԵԼԻՍ ՍՈՅԵԱԼԵԱՆ ԸՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻՆ:

Սոցիալական ապահովագրութիւնը,— շեշտված ե Աշխատանքի Որենսգրքում,— ընդգրկում ե իր մեջ բժշկական ոգնութեան գործը, նպաստ տալը— ժամանակավորապէս աշխատունակութիւնը կորցնելիս (հիվանդութեան, խեղութեան, համաճարակի, հղիութեան, ծննդաբերութեան, ընտանիքի հիվանդ անդամին խընամելն ե այլն):

Լրացուցիչ նպաստ բաց թողնելը (մանկան սընունդի, խնամելու, ե թաղման),

նպաստ բաց թողնելը գործազրկութեան ժամանակ.

նպաստ բաց թողնելը— հաշմանդամութեան դեպքում.

նպաստ բաց թողնելը— վարձու աշխատավորի ընտանիքի անդամներին, յերբ մեռնում կամ անհայտ ե կորչում նրանց կերակրողը:

Մի խոսքով, բանվորի կյանքի բոլոր դժվարին ըօպներում խորհրդային ապահովագրական մարմինները գալիս են նրան ոգնութեան:

13. ՆՊԱՍՏ ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԱՆԱՇԽԱՏՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ.

Ժամանակավոր անաշխատունակութեան նպաստը տրվում ե հիվանդութեան օրից հաշված մինչեւ առող-

ջանալը՝ լրիվ աշխատավարձի չափով, նաեւ հաշմանդամութեան համար՝ այդպիսին հաստատվելու օրից:

Նախկին ցարական եւ մենշեիկյան օրենքներով հիվանդութեան նպաստն աշխատավարձի $\frac{2}{3}$ մասից ավել չպետք ե լիներ. Խորհրդային օրենքներով ընդհակառակը՝ աշխատավարձի $\frac{2}{3}$ -ից պակաս չպետք ե լինի:

Թեպետ, յերբ դրամական միջոցները պակասում են, նպաստն ել պակասում ե ապահովագրվածի աշխատավարձի միջեւ $\frac{2}{3}$ -ը, սակայն ապահովագրական մարմինները գործադրում են բոլոր հնարավոր միջոցները, բանվորներին լրիվ աշխատավարձի չափով բավարարելու:

14. ՄԵՅՐՈՒԹՅԱՆ ՌՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ֆիզիքական աշխատանք կատարող հղի ե ծընընդաբեր կանայք ստանում են նպաստ 8 շաբաթվա համար ծննդաբերութեանից առաջ ե 8 շաբաթվա համար՝ ծննդաբերութեանից հետո: Իսկ այն կանայք, վորոնք մտավոր աշխատանքով են զբաղվում, նրանց տրվում ե նպաստ 6 շաբաթվա համար ծննդաբերութեանից առաջ ե նույնքան ել հետո:

Բացի այդ, նորածիններին խնամելու համար ծննդաբեր կանանց տրվում ե լրացուցիչ նպաստ 14-ից մինչեւ 18 րուբլի. նաեւ սրա մի $\frac{1}{4}$ -ի չափ (3 ր. 50 կ. մինչեւ 4 ր. 50 կ.) 9 ամիս շարունակ ամսական նըպաստ՝ մանկան սննդի համար:

15. ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹՅԱՆ ՆՊԱՍՏ.

Ովքեր ունեն իրավունք ստանալու գործազրկութեան նպաստ.

Այս իրավունքը տրվում է բոլոր նրանց, վորոնք զուրկ են ապրուստի վորեւ միջոցից, այսինքն զուրկ են աշխատավարձից, կամ արհեստի, առևտրի, տնտեսության և այլ միջոցներից.

1) Վորակյալ բանվորներն ու բարձր վորակի մտավոր աշխատանք կատարողները.

2) Այն անչափահաս բանվորներն ու ծառայողները, վորոնք 16 տարեկան հասակից վարձու աշխատանք են կատարել.

3) Վարձու աշխատանքով ապրող միայնակ կանայք, վորոնց ինամքի տակ են գտնվում մինչև 14 տարեկան յերեխաներ.

4) Մինչև 16 տարեկան այն փոքրահասակները, վորոնք թեպետ աշխատանքի տեսչից թույլտվություն ունեն աշխատանք կատարելու, բայց հեռացված են դործից, աշխատանքի վտանգավորության պատճառով.

5) Մեռած կամ անհայտ կորած ապահովագրվածների այն յերեխաները, քույրերն ու յեղբայրները, վորոնք 16-ից մեծ տարիք ունենալու պատճառով, զրկված են նպաստ ստանալու իրավունքից:

6) Կարմիր բանակի այն զորացրվածներն ու մշտական արձակուրդ ստացածները, վորոնք նախքան զինվորական ծառայության մտնելը, վարձու աշխատանքով են ապրել.

7) Այն հաշմանդամները, վորոնց կարելի չե վորեւ աշխատանքով ոգտագործել (4, 5 և 6-րդ խմբերին պատկանող հաշմանդամները):

Այս բոլոր հիշված գործազուրկներին տրվում է նպաստ անկախ նրանից, թե ինչքան ժամանակ վարձու աշխատանք են կատարել:

Իսկ վոչ վորակյալ բանվորներին ու ծառայողներին նպաստ տրվում է միայն այն դեպքում, յերբ

նրանք նախքան գործազրկությունը, վորոչ ժամանակով կատարել են վարձու աշխատանք: (Բանվորներից պրոֆմիության անդամները պետք է աշխատած լինեն վոչ պակաս, քան 1 տարի, վոչ անդամները՝ 3 տարի: Իսկ ծառայողներից՝ անդամները՝ 3 տարի, վոչ անդամները՝ 5 տարի):

Ինչո՞ւ վոչ վորակյալ բանվորներից ու ծառայողներից պահանջվում է աշխատանքի վորոչ ստա՞ծ:

Շատ պարզ պատճառով. սրանով Խորհրդային Իշխանությունն աշխատում է վոչ պրոլետարական ելեմենտներին զրկել նպաստ ստանալու հնարավորությունից:

Մեր միջոցները սուղ են, ուստի անհրաժեշտ է ապահովել իսկական պրոլետարներին, վորոնք մինչև աշխատանքի բորսային դիմելը վորոչ ժամանակ աշխատանք են կատարել, իսկ յեթե մինչև գործազրկությունը նա միայն մի քանի օր է աշխատել, ել ինչ պրոլետար է նա:

Այս սահմանափակումն ուղղված է զլխավորապես նախկին վոչ աշխատավորական ելեմենտների դեմ, վորոնք մինչև հեղափոխությունն իրենք են ոգտագործել ուրիշների աշխատանքը:

Իսկ ինչո՞ւ աշխատանքի ստա՞ծ չի պահանջվում վորակյալ բանվորից:

Վորովհետեւ յեթե նա ընդունակ է ու մասնագետ վորոչ վորակյալ աշխատանքի ու պրոֆեսսիայի, (փականակագործ, դարբին) կնշանակի նա պատահական մարդ չե, վոր այսօր աշխատում է, վաղը շուկայում առևտուր է անում, այլ ապրում է զուտ իր պրոֆեսսիայի աշխատավարձով:

Մեր բանվորա-գյուղացիական հանրապետության համար այդպիսի մարդիկ անհրաժեշտ են. ինչ-

քան շատ լինի մեզ մոտ վորակյալ ուժեր, այնքան ավելի շատ կարող ենք ոգտագործել մեր յերկրի հարստությունը և բարեկամել բանվոր դասակարգի գրությունը:

Ահա թե ինչու վորակյալ բանվորներն ավելի լավ են ապահովված, քան վոչ վորակյալներն ու ծառայողները:

Այսպես, Մոսկվայում և Լենինգրադում վորակյալ բանվորները ստանում են մինչև 12 ուրլի, մյուս քաղաքներում՝ 7 ու 50 կ. մինչև 10 ու: Վոչ վորակյալները Մոսկվայում և Լենինգրադում ստանում են 8 ու, այլ քաղաքներում 5-ից մինչև 6 ու 65 կոպ:

Մեկ տարվա գործադրկության ղեպքում, նպաստ տրվում է վեց ամսվա համար. յեթե որինակ վարպետ Ոհանը գործադուրկ է յեղել 1924 թ. հունվարի 1-ից և գործի յե մտել 1925 թ. սեպտեմբերին, ուրեմն նա պետք է ստանա նպաստ—1924 թ. հունվարի 1-ից մինչև հունիս ամիսը (6 լրիվ ամիս), և 1925 թ. հունվարի 1-ից մինչև հունիսը (դարձյալ 6 ամիս):

Միևնույն ժամանակ որեւքը թույլ է տալիս համաձայնության գալով պրոֆմիության խորհրդի հետ, գործադրկության նպաստ տալու ժամանակամիջոցը յերկաթի, ինչպես վորակյալ, նույնպես և հատուկ ղեպքերում վոչ վորակյալ բանվորների համար:

Գործադրկության նպաստ ստանալու իրավունք ունեցող բոլոր հղի ու ծննդաբեր կանայք (յեթե գործադրկության 6 ամիսը լրացրած էլ չլինեն), նույնպես ստանում են վորպես վորակյալ բանվորները, 6 շաբաթվա համար ծննդաբերությունից առաջ, 6 շաբաթ էլ հետո:

Ինչպես սրանք, նույնպես և նպաստ ստացող գործադուրկների կանայք իրավունք ունեն ստանալու

լրացուցիչ նպաստներ՝ մանկան խնամելու ու սննդի համար, ընտանիքի անդամների թաղման և այլն:

Ի հարկե, չի կարելի ասել, վոր սրանով գործադուրկի բոլոր կարիքները բավարարվում են. բայց և այնպես, մեր այս սուղ ժամանակներում գործադուրկներին ցույց տված այս ոգնությունը ևս մեծ է:

Պետք է շեշտել, վոր ՍեշՄիության մեջ գործադուրկության նպաստ են ստանում վոչ թե մեկ կամ յերկու, այլ հարյուր հազարավոր գործադուրկներ. 1924 թ. մայիսին նպաստ ստացել են 400000 մարդ, ներկայումս ավելի շատ են ստանում):

Պարզ է ուրեմն, վոր գործադուրկների այս հսկա բանակը տարեկան բավականին խոշոր գումարներ են պահանջում: Յեվ Խորհրդային Իշխանությունն ապահովագրական մարմինների միջոցով յուր բոլոր ուժերն է լարում ու միջոցներ փնտրում գործադուրկներին բավարարելու համար:

16. ՀԱՇՄԻՆԳԻՄՈՒԹՅՈՒՆ, ԻՇԽԱՆՈՎ ՉԻՔԻՅ ԶՐԿՎԱԾ ԸՆՏԱՆԻՔՆԵՐԻ ԱՊԷՆՈՎ ԳԼԻՈՒԹՅՈՒ Ը

«Հաշմանդամության ղեպքում սոցիալական ապահովագրության իրավունքից ոգտվում են բոլոր այն վարձու աշխատողները, վորոնք իրենց աշխատունակությունը կորցրել են խեղության (սախատ), հիվանդության և ծերության հետևանքով»:

Այսպես և ասված Աշխատանքի Որենսգրքում: Պետք է ավելացնել, վոր ծերության հետևանքով աշխատունակություն կորցրածները նպաստ կարող են ստանալ միայն այն ղեպքում, յերբ նրանք վարձու աշխատանք են կատարել 8 տարուց վոչ պակաս:

Այս սահմանափակումը շատ տեղին է, վորովհետեւ ծերությունից քայքայվում ու անգործնական են դառնում նաեւ վոչ աշխատավորականները, ահա թե ինչպէս:

Յեթե իսկական պրոլետարն իր պատանեկական հասակից աշխատելով գործարանում քայքայվում է իր որգանիդմն ու հաշմանդամ դառնում, ապա շատ-շատերը նույն վիճակին են հասնում շնորհիվ իրենց ցոփ ու շռայլ կյանքի:

Այժմ վարձու բանվորներին ու ծառայողներին մեջ կան այնպիսիները, վորոնք ապրում են աշխատավորական կյանքով նրա համար միայն, վոր պրոլետարական հեղափոխությունը զրկել է նրանց հարստությունից:

Ի հարկե, ներկայումս չի կարելի խոսել այդպիսիներին ապահովելու մասին, քանի վոր մեր հանրապետությունը ստիպված է խնայելու իր ամեն մի կոպեկը, վորպէսզի ապահովի այն պրոլետարներին, վորոնք իրենց բոլոր ուժերը սպառել են աշխատանքի ու ծառայութեան վրա:

Այդ պատճառով էլ ծերութեան նպաստ ստանալու համար պահանջվում է 8 տարվա վարձու աշխատանքի ստաժ:

Բայց և այնպէս, սոցիալական ապահովագրութեան մարմիններին «իրավունք է տրվում հատուկ դեպքերում նպաստ նշանակել անկախ վարձու աշխատանքի ստաժից»:

Հիվանդութեան կամ խեղութեան (սախատ) հետեւանքով հաշմանդամ դաժողները բոլորն էլ ապահովվում են, անկախ նրանից, թե ինչքան ժամանակ են վարձու աշատանք կատարել մինչև հաշմանդամ դառնալը:

Բոլոր հաշմանդամները բաժանվում են 6 խմբերի, վորոնցից նպաստ տրվում է միայն սկզբի 3 խմբերին, այսինքն՝

1) Այն հաշմանդամներին, վորոնք վոչ միայն անընդունակ են իրենց ապրուստի համար աշխատանք կատարելու, այլ կարիք են զգում կողմնակի ոժանդակութեամբ բավարարելու իրենց սովորական կենսական պահանջները:

2) Այն հաշմանդամներին, վորոնք վոչ մի աշխատանքի ընդունակ չեն, բայց կարիք չեն զգում մշտական խնամքի:

3) Այն հաշմանդամներին, վորոնք ստիպված են իրենց սովորական պրոֆեսիայից հրաժարվել և ընդհանրապէս, անընդունակ են կանոնավոր պրոֆեսիոնալ աշխատանքով զբաղվելու, բայց կարող են պատահական, ժամանակավոր և այն ել թեթեւ աշխատանք գտնել:

Ահա այս 3 խմբերին է նշանակված ամսական նպաստ, այս չափով:

1) Առաջին խմբի համար Մոսկվայում և Լենինգրադում տրվում է մինչև 20 ռ., մյուս շրջաններում 14-ից մինչև 18 ռ.

2) Յերրորդ խմբի համար Մոսկվայում և Լենինգրադում տրվում է 13 ռ. 35 կոպ., մյուս շրջաններում 9 ռ. 35 կոպ. մինչև 12 ռ.

3) Յերրորդ խմբի համար Մոսկվայում և Լենինգրադում մինչև 10 ռ., մյուս շրջաններում 7—8 ռ.:

Մնացած հաշմանդամներին արդեն աշխատանք է տրվում:

Խեղութեան հետեւանքով հաշմանդամ դարձածների համար ավելի նպաստավոր պայմաններ են ստեղծված:

Սրանք բաժանվում են 2-կարգի: Առաջին կարգին են պատկանում այն հաշմանդամները, վորոնք խեղություն են ստացել մինչև 1924 թ. հունվարի 1-ը. այսպիսիներին նպաստ տրվում է այնքան, վորքան նույն աշխատանքը կատարող ու նման վորակի առողջ բանվորի կամ ծառայողի միջին ամսական աշխատավարձն է կազմում:

Պարզ ասած՝ յեթե վարպետ Արամը «առաջին ձեռքի» փականագործ է և խեղություն է ստացել, նրան նպաստ է նշանակվում այնքան, վորքան նույնպես «առաջին ձեռքի» փականագործ վարպետ Ռուբենն է աշխատավարձ ստանում:

Յերկրորդ կարգին են պատկանում այն հաշմանդամները, վորոնք խեղություն են ստացել 1924 թ. հունվարի 1-ից հետո:

Սրանց արդեն նպաստ նշանակվում է իրենց աշխատած վերջին յերեք ամիսների միջին աշխատավարձի չափ:

Այլ կերպ ասած՝ յերկրորդ կարգի հաշմանդամներին նպաստ տրվում է այնքան, վորքան ցրտան ցրտան ամիսը յաշխատած յերեք ամիսների միջին աշխատավարձն է:

Հարկավոր է նաև, վոր սովորական հաշմանդամներին նպաստ նշանակելիս նկատի յե առնվում նրանց նյութական վիճակը, իսկ խեղություն ստացածներին նպաստ է նշանակվում անկախ դրանից:

Անցյալում, ցարական Ռուսաստանում, խեղված (սախատ) բանվորի դրությունը շատ վատ էր. նման դեպքերում նա պետք է կարողանար դատարանի առաջ ապացուցել, վոր այդ խնդրում մեղավոր է գործատերը: Բայց վորովհետև վերջինս շնորհիվ իր հարստության հնարավորություն ունեւր դիմելու հմուտ

փաստաբանների ոգնության, բանվորներին շատ դժվարությամբ էր հաջողվում հասնել իրենց նպատակին:

Լինում էին որինակ այսպիսի դեպքեր, բանվորը խեղություն էր ստանում և պահանջ էր դնում դատարանի միջոցով իրեն բավարարելու. յերկար ձգվում էր այս գործը և յերբ վերջապես դատարանը բանվորի ոգտին է դատավճիռ հանում, պատահում էր, վոր տուժողը վորոշում հանելուց յերկու տարի առաջ արդեն մեռած էր լինում:

Այսպես էր առաջ Ռուսաստանում, այսպես է այժմ ել մյուս կապիտալիստական յերկրներում:

Մեզ մոտ լրիվ աշխատավարձի չափ նպաստ տրվում է նույնիսկ այն դեպքում, յերբ անկախ աշխատանքից, բանվորը ճից գործարան գնալիս, կամ ընդհակառակը, ճուց վերադառնալիս է խեղություն ցանցում:

Մի խոսքով, իտրերդային Հանրապետության բանվորները կարող են հպարտությամբ ասել՝

«Զուր չէր մեր պայքարը իտրերդային Իշանություն ձեռք բերելու համար»:

*
*
*

Յերբ ապահովագրված էր կամ նրա ընտանիքի անաշխատունակ անդամը մեռնում է, տրվում է թաղման համար ևս միանվագ նպաստ 20 ռուբլի: Մոսկվայի և Լենինգրադի համար, 14—18 ռ. ամբողջ ՍիձՄիության համար:

Ապահովագրվածի մահվան կամ անհայտ կորչելու դեպքում, նրա խնամքի տակ գտնվող ընտանիքը չի դրվում սոցիալական ապահովագրությունից, այլ ոգնությունը շարունակվում է ընդհանուր կալուցի:

Թոշակի չափը վորոշելիս, նկատի յե առնվում,

թե ինչ պատճառներից ե առաջացել ընտանիքի խնամ-
մողի մահը և ընտանիքի անաշխատունակ անդամնե-
րի թիվը. յեթե անաշխատունակ անդամը մեկ հոգի
յե, թողակ տրվում ե առաջին կարգի հաշմանդամու-
թյան նպաստի $1/3$ -ի չափ, յեթե 2 հոգի յե $1/2$, իսկ
յերեք հոգու համար տրվում ե թողակի $3/4$ մասը:

* * *

Խորհրդային սոցիալական ապահովագրության
մասին լրիվ գաղափար կազմելու համար անհրաժեշտ
ե ավելացնել, վոր այն անձնավորությունները, վո-
րոնք հատուկ ծառայություն են մատուցում Հանրա-
պետությանը, թե հեղափոխական և թե պրոֆեսսիո-
նալ գործնեյության կամ գիտության, գեղարվեստի ու
տեխնիկայի ասպարեզներում, իրավունք ունեն ստա-
նալու պերսոնալ թողակ՝ խորհրդային և պրոֆեսսիո-
նալ պատասխանատու աշխատակիցների ամենաբարձր
ռոճիկի կրկնակի գումարի չափ:

17. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՎԱԾՆԵՐԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՈԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

Ի՞նչպես ե դրված բանվորների ու ծառայողների
բժշկական ոգնության գործը:

Այս ուղղությամբ ևս Խորհրդային Ռուսաստանը
խոշոր քայլ ե կատարել:

Թե ապահովագրվածներին և թե նրանց ընտա-
նիքների անդամներին ցույց ե տրվում բժշկական
բոլոր տեսակի մասնագիտական ոգնություն:

1) Բուժարաններում,

2) ծննդաբերական բուժարաններում,

3) հիվանդանոցներում, լրիվ բժշկական խնա-
քով և

4) կուրորտային սանատորիական ոգնություն:

Բոլոր անհրաժեշտ դեղերը տրվում ե ձրիապես:

Վորպեսզի պարզ գաղափար կազմվի, թե Սիժ
Միության մեջ բանվորների ու ծառայողների բուժ-
ման գործի վրա ինչպիսի հատուկ ուշադրություն ե
դարձվում, բավական ե շեշտել, վոր 1924 թվականին
սանատորիաներում ու կուրորտաներում բուժվել եմ մի
հազար քառասուն հազար բանվորներ ու ծառայողներ:

Իսկ հանգստի տներում կադրերվել են մոտ
200000 մարդ, վորոնցից 80 $\%$ բանվորներ:

Ահա թե ինչ են դրում բանվորները այդ մասին
թերթերում:

«Հիվանդները սանատորիաներում լավ ընդունե-
լություն են գտնում: Մոտենդը տրվում ե բավական
առատ կերպով, որական հիգ անդամ. միս, հաց, ձու,
կարագ, մեղր—վոր «աչք ե կշտացնում» ուղղակի:

Սանատորիայում բանվորները խոշոր մեծամաս-
նություն են կազմում: Ներկա ընթացիկ սեզոնին
մեր սանատորիան են ընդունվել 270 մարդ, վորոն-
ցից 130 արդյունաբերող բանվորներ են:

Մեր սանատորիան գտնվում ե բավականին ու-
շադրավ վայրում:

Սարերի խորունկ հովտում ընկած ե «Կարաբաշ»
գյուղը, վորի կենտրոնում գտնվում ե սանատորակ աղ-
բյուրներից կազմված լիճը, սրա ափին ել կանգնած
ե սանատորիան:

Հարավ-արևմտյան մշտական քամին անդադար
մաքրում ե ողը, վորն իր առողջարարությամբ հետ
չի մնում կիսավորով ողից:

Այս բոլորը հրաշալի նպաստավոր պայմաններ
են թոքային հիվանդությունների բուժման համար:

Լեռան կանաչ գագաթից փչում ե մեղմ զեփյու-

ուր և ողբ լցնում դաշտային ծաղիկները ու սոճիների բուրմունքով:

Յերկաթուղային արհեստանոցի նոսր միրուքով ծերունի փականագործը վերանդայում պառկած, շփելով իր ստամոքսը, լիքը կրծքով ող եր ներշնչում:

— Այստեղ արդեն փականագործարանը չի... ա՛յ քեզ ող, հալած յուզի պես անցնում ե մարմնիս ներսը...

Քիչ հետո, այգում մահճակալների և խոտերի վրա պառկել կամ նստել են հիվանդները: Յերկու, յերեք որ ե ինչ բոլորն ել յեկել են, բայց լեռնային ողբ, հանգիստն ու լավ սնունդը իսկույն բարձրացրել էյին տրամադրությունները:

Սանատորական բուժումը հիվանդների վրա զգալի կերպով ազդել եր. 97 դուրս գրված հիվանդներից առողջացել էյին 82 հոգի և միայն մնացած 15 հոգին էյին մնացել անփոփոխ: Բուժվողների 84 0/0 մարմնի քաշն ավելացել ե, շատերը նույնիսկ 22 և ավելի գրվանքա:

Արևի տակ և անտառի ազատ ողի մեջ բանվորները շատ լավ են զգում իրենց. յերեկոյան դեմ, կուշտ ճաշից հետո խումբ-խումբ հավաքվում ու նըվիրվում են զանազան խաղերի կամ զբոսանքի, տպավորություններ են փոխանակում իրար հետ և խոսում այս կամ այն հարցի շուրջը:

Վերև, վերանաղայի անկյունում չուրս հոգի «չաղացրել են վաթսուն վեցը»:

Իսկ յերբ արդեն արևը կանցնի սարի հետևը, անտառում կտարածվի յերգի ձայներ:

Չանգից հետո ամբողջ սանատորիան քնում ե և միայն սարերից փչում թեթև քամին սոճիների մեղմ շունչն և տարածում չորս կողմը:

(«Ուբալի բանվոր» թերթ. հուլ. 19)

«ԿԱՐՄԻՐ ՊՐՈՓԻՆՏԵՐՆ» ՀԱՆՔՍՏԻ ՏԱՆՈ

Նախկին «Վիրովոն» մի ժամանակ հաստատիր գործարանատիրոջ սեփականությունն եր կազմում:

Այժմ «Կարմիր Պրոֆինտերն» անվան տակ ապահովագրվածների համար հանգստի տուն ե: Շատ հեռվից, դեռ նավահանգստին չհասած՝ աչքի յեընկնում վոլորապտույտ ավր, ծածկված խիտ խոտով: Այստեղ, յեղենիների, հացենիների ու հարավային փարթամ բուսականության մեջ գեղեցիկ կերպով նշմարվում ե հոյակապ սպիտակ շենքը՝ գործարանատեր Վիրտովի նախկին պալատը, շինված բանվորների կոպեկներով գնված արյունով: Շինության վրա ծածանվում ե կարմիր գրոշը: Սիրտդ հրճվանքով ե լըցվում, յերբ տեսնում ես, վոր այժմ այստեղ հանգստանում են նրանք, վորոնք ավելի իրավունք ունեն, քան նախորդները:

Հանգստացողների թիվն ե 112, վորոնք տեղավորված են յերեք կից շենքերի մեջ, սրանցից մեջ տեղինը քարից ե շինված, վորին հանգստացողները «Կենտրոնական» անունն են տվել. մյուս յերկուսը փայտե շենքեր են, վորոնց «Կամչատկա» և «Հեռավոր Արևելք» անունն են կնքել՝ դարձյալ հանգստացողները: Վերջինում տեղավորված են աշխատանքի հերոսուհիները՝ կին աշխատավորներ: Նրանցից շատերը 30—40 տարի աշխատել են արդյունաբերության վրա...

«Վերջապես մեր մեջքերն ուղղվեցին», ասում էյին նրանք-Սորհրդային Իշխանությունն եր, վոր մեզ ևս հնարավորություն տվավ հանգստի տուն գալու»:

Հերոսուհիներն իրենց բավականությունն ար-

տահայտում եյին յերգերով ու հին ժողովրդական պարերով:

«Գոնե խորհրդների ժամանակ մի քիչ կանոնավոր կապրենք. ախր մենք յերբեք եսպես չենք ապրել, ինչպես հիմա—խմի, կեր, ման յեկ, ու հանգըստացիր քեզ համար»:

«Շնորհակալություն կոմսոնիստներին, շնորհակալություն բոլշևիկներին. կվերադառնանք մեր քաղաքները և բոլորը կպատմենք, թե ինչպես են նրանք հոգ տանում բանվորների մասին»:

(«Կարմիր Աշխարհ», Կոստրոմա)

ՋՈՒԼՅԱԿՈՒՅԻՆ ԱԼՈՒՊԿԱՅՈՒՄ

«Հունիս ամսին պարզվեց, վոր յես թոքախտավոր եմ և ինձ ուղարկեցին Ղրիմ, Ալուպկայում բուժվելու:

Յես բոլորովին անգրագետ եմ և մինչև այդ նույնիսկ չգիտեյի, վոր Ղրիմը այդպիսի մի լավ տեղ է, վորտեղ մարդիկ հանգստանում են ու հիվանդություններից բուժվում:

Այժմ արդեն իմացա ինչ ասել և Ղրիմը և ինքս այնտեղ բուժվեցի ու հինգ շաբաթ շարունակ հանգըստացա:

Մենք, հիվանդներս ապրում եյինք ծովափին, Ալուպկայում. մեծ, լուսավոր ու մաքուր տուն եր: Յեղանակը միշտ տաք եր ու խաղաղ: Կերակրվում եյինք շատ լավ, տանը յերբեք այդպես չեյինք սնվում:

Յես կարծում եմ, վոր այստեղ, այսպիսի պայմաններում առանց վորեւե զեղի յեկ կարելի յե առողջանալ:

Դե, իհարկե, յես հինգ շաբաթից հետո առողջացա, մարմնիս քաշն ել 18 գրվանքա ավելացավ. իսկ թոքերս բոլորովին չեն ցավում:

Պարզ է, յեթե չլինեիր Խ. Իշխ., յես չեյի տեսնիլ Ղրիմը, ինչպես իմ ականջի հետեը, և այժմ ռվ ե իմանում կորած լինելի բոլորովին»:

Լենինյան գործարանի Զուհակ. Վ. Տ. Ֆիլիպպովա
(«Ուրալի բանվոր», Սեպտ. 3-ին)

ՀԱՄՈՋՎԵԼ Ե

Մոսկվայի փոստ-հեռագրատան 10-րդ եքսպեդիցիայի բեռնակիր ընկեր Կ. վոր մի ժիր կին եր, միշտ անբավական եր ու հայհոյում եր խորհրդային Իշխանությանն ու բոլշևիկներին: Լավ չեր ապրում նա: Հաճախ աղոթում եր ասածուն, ոգնություն եր խընդրում նրանից, բայց բոլորը ի վուր:

Այս գարնանը նա յեկավ Բանվորական Կոմիտեն—ոգնություն խնդրելու:

Կոմիտեն ուղարկեց նրան կուրս բուժվելու:

Մի քանի ժամանակից հետո նա նամակ է գրում, լի շնորհակալությամբ, վորի մեջ հայտնում է, վոր մինչև այժմ մոջ վոք իրեն այդպիսի ոգնություն չի ցույց տվել, ինչպես Բանվորական Կոմիտեն: Ուրախանալով, վոր հիվանդ ձեռքը սկսել է լավանալ, նա գրում է:

«Այժմ յես ուղղակի ամաչում եմ, նոր եմ գիտակցում, թե ռվ ե մեր աչքերը բաց արել ու ցույց ավել իսկական դրախտի ճանապարհը:

Այս արքայությունը ստեղծեց մեզ համար ընկ. Լենինը և նրա թանկագին ընկերները, վորոնք գնում են նրա ուղիով:

Յեւ շատ զարմացա, վոր դուք ուշադրություն դարձրիք ինձ պես մի անգիտակից կնոջ վրա և հոգացիք իմ ցավերը:

Մինչև հիմա մենք ասածով շատ սպասելիքներ ունեցինք և անվերջ խնդրում եյինք նրան, բայց նա մեզ վռչինչ չտվաւ. մեր աչքերը փակ եյին...

Աժմ արդեն հասկացանք, ով է մեզ համար արքայութուն ստեղծում և ինչպես:

Մենք այս բոլորին յերբեք չեյինք հասնի, յեթե չլինեյին մեր ընկեր բանվորները, վորոնք այս բոլորը իրենց արշունով ձեռք բերին:

Շնորհակալութուն ձեզ, վոր այդպես համբերատար եք մեզ նման անգիտակիցների վերաբերմամբ:

(«Պրավդա» 30 հուլ.)

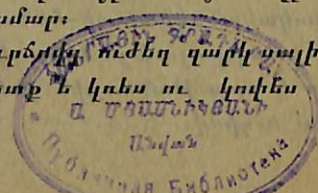
18. ՅԵԶՐԱՓԱԿՈՒՄ

Միայն Խորհրդային Իշխանությունն է, վոր լայն կերպով իրականացնում է սոցիալական ապագա հովազությունը: Բայց և այնպես, վերջնական լուծումն չենք տվել այս խնդրին և դեռ եւ շատ աշխատանք պետք է թափենք, բանվորության լիակատար ապահովագրության համար:

Սոցիալական ապահովագրության բարեկաման միակ ուղիղ ճանապարհն է աշխատանքի արտադրողականության բարձրացնելը:

Ինչքան հարուստ լինի Խորհրդային Իշխանությունը, այնքան ավելի լավ ապահովութուն կստեղծվի բանվորության համար, վորովհետեւ մեր հարստություններն աճում են վոչ թե բուրժուա հարստահարիչների համար, այլ համայն աշխատավորության պետքերի համար:

Աշխատավոր, մութ ու խեղճ զորք պիտի ելնուի և հիշիր՝ վոր դու ինքդ պետք է կռես ու կռիես քո նոր կենցաղը:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0212758

31

ԳԻՆ

44.166

